

René de Groot – prof. dr. Gerard-René de Groot is em. hoogleraar Rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht aan de Universiteit Maastricht en hoogleraar privaatrecht aan de Universiteit Aruba.

Rechtsvergelijkend nationaliteitsrecht werd mijn stokpaardje

Dit voorjaar is het precies vijftig jaar geleden dat mijn eerste publicatie over het nationaliteitsrecht verscheen: 'Nationaliteitsrecht en emancipatie van de vrouw in de Bondsrepubliek' (NJB 1975, 782-787). Door dat opstel werd ik gevraagd als preadviseur voor de Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijking, wat leidde tot het boekje 'Gelijkheid van man en vrouw in het nationaliteitsrecht' (Kluwer 1977), waarin ik rechtsvergelijkend commentaar kon leveren op het toen juist gepubliceerde voorontwerp voor een Rijkswet op het Nederlanderschap. In 1985 was die Rijkswet op het Nederlanderschap een feit en werden mannen en vrouwen in het nationaliteitsrecht gelijk behandeld. Aan die gelijke behandeling werd later toch weer gemord, maar nu ten nadele van door Nederlanders erkende kinderen. In 2003 werd het nationaliteitsgevolg van een buitenlands kind door een Nederlander geschrapt, maar dat werd in 2009 teruggedraaid: mits de erkenning plaats vond voor de zevende verjaardag van het kind, verwierf dit het Nederlanderschap. Werd een minderjarig kind pas daarna erkend, dan werd het Nederlanderschap uitsluitend verworven indien binnen een jaar na de erkenning door middel van een DNA-rapport werd aangetoond dat de erkenning in overeenstemming was met de biologische waarheid. Rechtsvergelijkend nationaliteitsrecht werd mijn stokpaardje, zowel in mijn Nederlandse publicaties als in mijn werkzaamheden voor UNHCR, de Raad van Europa en de Europese Unie. Die bezigheden openden mijn ogen voor zwakke of zelfs ronduit slechte aspecten van het Nederlandse nationaliteitsrecht.

Eén van de notoire minpunten van het Nederlandse nationaliteitsrecht is de zonet vermelde regeling van het nationaliteitsgevolg van een buitenlandse zeven-plusser die door een Nederlander wordt erkend.

Een ander zwak punt betreft de nationaliteitsrechtelijke positie van kinderen geboren uit een polygame relatie van een bipatride Nederlandse man. De Hoge Raad oordeelde in 2017 dat een in het buitenland tot stand gekomen afstammingsrelatie tussen het kind en de Nederlander niet kan worden erkend, zolang de polygame situatie voortduurt. Spannend is daarom dat A-G Vlas in

de conclusie van 20 december jl. betoogt dat de afstammingsrelatie en daardoor het Nederlanderschap van het kind ook kan worden gered door het instituut van bezit van staat (art. 1:209 BW). Ik duim ervoor dat de Hoge Raad dit standpunt volgt.

Mijn bezigheden voor internationale organisaties openden mijn ogen voor zwakke of zelfs ronduit slechte aspecten van het Nederlandse nationaliteitsrecht.

Rechtsvergelijkend ronduit schokkend is het feit dat het Nederlandse nationaliteitsrecht géén bescherming van opgewekte vertrouwen kent! Buitenlandse collega's zijn stomverbaasd als ik hen dit vertel. De Nederlandse overheid hanteert het argument dat een dergelijke bescherming in strijd is met de rechtszekerheid die in het nationaliteitsrecht zo belangrijk is. Dit is volstrekte lariet, want het is de overheid die zich achter de rechtszekerheid verschuilt, terwijl de (ex-)burger in grote rechtsonzekerheid wordt achtergelaten.

Een volgende dubieuze karakteristiek van het Nederlandse nationaliteitsrecht is de mogelijkheid tot ontneming van het Nederlanderschap op grond van het vermoeden dat tijdens de naturalisatieprocedure relevante informatie is verzwegen. Dat een verzoek tot naturalisatie kan worden afgewezen op grond van vermoedens dat het gedrag van verzoeker in strijd is met Nederlandse openbare orde, is al erg genoeg. Dat echter ook een verleende naturalisatie op grond van vermoedens kan worden ingetrokken, is domweg doordraven. Dit is in het licht van de rechtszekerheid – dit argument hanteer ik nu ter bescherming van het individu – volstrekt onaanvaardbaar.

Het is niet moeilijk een langer 'klachtenlijstje' te maken, maar laat ik afsluiten met de hoop dat ik mag beleven dat ons nationaliteitsrecht op de genoemde onderwerpen wordt verbeterd. Dit is niet slechts nodig ter verbetering van de rechtspositie van de justitiabele, het zou ook het imago van Nederland in internationale fora ten goede komen. Dit jaar worden de columns geschreven door nestors in het migratierecht.

Dit jaar worden de columns geschreven door nestors in het migratierecht.